

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie**

Kraków, września 2011 r.

**Pan
Andrzej Karasiński
Dyrektor Oddziału Regionalnego
Kasy Rolniczego Ubezpieczenia
Społecznego w Krakowie
ul. Bratysławska 1a
31-201 Kraków**

P/11/091
LKR-4101-10-01/2011

Wystąpienie pokontrolne

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie przeprowadziła – na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z 2007 r., Nr 231, poz. 1701 ze zm.) – kontrolę Oddziału Regionalnego Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Krakowie, zwanego dalej Oddziałem, w zakresie funkcjonowania systemu rolniczego ubezpieczenia emerytalno-rentowego w okresie od 1 stycznia 2008 r. do 30 czerwca 2011 r.

W związku z wynikami tej kontroli, przedstawionymi w protokole podpisanym 13 września 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie przekazuje – stosownie do art. 60 ustawy o NIK – niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania podejmowane w Oddziale w kontrolowanym zakresie. Pozytywna ocena wynika z prawidłowych, rzetelnych, celowych i gospodarnych działań w zakresie obejmowania rolników i domowników ubezpieczeniami emerytalno-rentowymi oraz prowadzenia obsługi tych ubezpieczeń.

Uzasadnienie oceny ogólnej stanowią poniższe uwagi i oceny cząstkowe.

1. Na pozytywną ocenę zasługują działania podejmowane w Oddziale w celu sprawdzenia, czy z systemu emerytalno-rentowego rolników nie korzystają osoby nieuprawnione. Według stanu na 30 czerwca 2011 r. w Oddziale zarejestrowanych było 161 787 osób objętych rolniczym ubezpieczeniem społecznym, z tego: 105 071 osób (65%) objętych ubezpieczeniem

obowiązkowym oraz 56 716 osób (35%) objętych ubezpieczeniem dobrowolnym. Kontrola akt spraw 30 płatników składek (20 objętych rolniczym ubezpieczeniem społecznym na podstawie wniosków i 10 objętych ubezpieczeniem bezpośrednio z mocy ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników¹, zwanej dalej ustawą) wykazała, że akta zawierają dokumenty uprawniające do objęcia rolniczym ubezpieczeniem społecznym. Dokumenty te zostały dostarczone i zweryfikowane zgodnie z postanowieniami ustawy oraz w sposób określony procedurą w zakresie ewidencji ubezpieczonych, zatwierdzoną przez Prezesa KRUS zarządzeniami: nr 3 z 6 stycznia 2004 r., nr 45 z 3 grudnia 2009 r. i nr 5 z 10 lutego 2010 r. dotyczącymi dokumentacji systemu zarządzania jakością.

Kontrola 11 innych akt spraw wykazała, że pracownicy Oddziału dokonywali weryfikacji uprawnień rolników do objęcia rolniczym ubezpieczeniem społecznym w przypadku wystąpienia wątpliwości co do zasadności pozostawania przez nich w tym ubezpieczeniu. Miało to miejsce m.in.: podczas wizytacji w gospodarstwach rolnych związanych z dochodzeniem należności wobec KRUS, przy analizie wniosków o wypłatę zasiłku macierzyńskiego na dziecko urodzone za granicą, czy też w przypadku otrzymania z NFZ zapytania o uprawnienia rolnika do korzystania ze świadczeń z ubezpieczenia zdrowotnego w KRUS.

W Oddziale wyłączano z rolniczego ubezpieczenia społecznego osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą po przekroczeniu przez nie rocznej kwoty granicznej (art. 5a ust. 1 pkt 5 ustawy) lub niedostarczeniu dokumentów w wymaganym terminie (art. 5a ust. 4 i 6 ustawy). Przykładowo na koniec I półrocza 2011 r. takich osób było 246, z których 90 wyłączono z ubezpieczenia z pierwszej z ww. przyczyn, a 156 osób – z drugiej. Badanie akt 10 spraw, w których na wniosek osób zainteresowanych wydano w Oddziale decyzje o przywróceniu terminu na złożenie wymaganych dokumentów i uchyleniu decyzji o ustaniu ubezpieczeń, wykazało, że decyzje o przywróceniu terminu były zasadne. Również analiza 15 akt spraw, w których pozarolnicza działalność gospodarcza prowadzona była w tym samym gospodarstwie przez 2 lub 3 osoby, ubezpieczone na podstawie art. 5a ustawy, nie wykazała nieprawidłowości.

2. W 2010 r. przeciętne zatrudnienie w komórkach organizacyjnych wynosiło 500,75 etatu i nie przekraczało poziomu zatrudnienia ustalonego dla Oddziału przez Prezesa KRUS. Najwyższa Izba Kontroli nie wnosi uwag do zaszeregowania, określenia stanowisk i wysokości wynagrodzenia wypłaconego w 2010 r. pracownikom Oddziału zatrudnionym

---

¹ Dz.U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 ze zm.

w wydziale/pionie świadczeń oraz wydziale/pionie ubezpieczeń (ustalono je zgodnie z taryfikatorem kwalifikacyjnym).

Kontrola nagród wypłaconych z funduszu nagród oraz z funduszu motywacyjnego 8 pracownikom Oddziału – zatrudnionym na stanowiskach: starszy specjalista, specjalista i starszy inspektor – nie wykazała nieprawidłowości. Nagrody te przyznano zgodnie z wewnętrznymi uregulowaniami Oddziału w tym zakresie oraz postanowieniami zarządzenia Prezesa KRUS nr 39 z 25 lutego 1992 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu podziału funduszu nagród i zasad ich przyznawania pracownikom KRUS (ze zmianami).

Zdaniem NIK, przy ustalaniu wysokości wynagrodzenia należałoby zwrócić większą uwagę na różnice we wskaźnikach obciążenia pracą (liczba obsługiwanych świadczeniobiorców/ubezpieczonych podzielona przez liczbę zatrudnionych na etat) w poszczególnych komórkach obsługi świadczeń oraz komórkach obsługi ubezpieczonych. Przykładowo, w wydziale świadczeń PT Tarnów przeciętna wysokość wynagrodzenia z nagrodami wynosiła 3 294,64 zł przy obciążeniu pracą wynoszącym 1 236,75 i była niższa od przeciętnej wysokości wynagrodzenia z nagrodami w wydziale świadczeń PT Nowy Sącz o 59,61 zł (obciążenie pracą – 935,04). Z kolei w pionie ubezpieczeń PT Bochnia przeciętna wysokość wynagrodzenia z nagrodami wynosiła 2 661,42 zł przy obciążeniu pracą wynoszącym 795,42 i była niższa od przeciętnej wysokości wynagrodzenia z nagrodami w pionie ubezpieczeń PT Dąbrowa Tarnowska o 444,39 zł (obciążenie pracą – 672,62).

Najwyższa Izba Kontroli nie wnosi zastrzeżeń do funkcjonowania w Oddziale Zintegrowanego Systemu Zarządzania (ZSZ), poszerzonego w grudniu 2009 r. o System Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji oraz System Przeciwdziałania Zagrożeniom Korupcyjnym. Należy jednak zwrócić uwagę na nieosiągnięcie przez Oddział w badanym okresie oczekiwanej wartości niektórych mierników efektywności przebiegu procesów w KRUS w ramach ZSZ. Kontrola wykazała bowiem, że:

- na 7 przyjętych kwartalnych mierników procesów nie osiągnięto wartości oczekiwanej dla 4, tj. 8.3.5. – wskaźnik nienależnie wypłaconych świadczeń emerytalno-rentowych (w III kw. 2009 r.), 12.3.1. – wskaźnik ściągłości należności składowych (w III kw. 2009 r.), 12.3.2. – wskaźnik ściągłości bieżącej (w III i IV kw. 2009 r.; w II, III i IV kw. 2010 r.; w II kw. 2011 r.) oraz 13.3.3. – wskaźnik dynamiki zadłużenia (w IV kw. 2009 r.);
- na 16 przyjętych rocznych mierników procesów (15 w latach 2008-2009) nie osiągnięto wartości oczekiwanej dla 5, tj. 4.3.5 – ilość spraw przekazanych do sądu (lata 2009-2010), 10.3.2. – efektywność działań prewencyjnych (2010 r.), 10.3.3. – wskaźnik wykorzystania przyznanego limitu miejsc do CRR i Ośrodków Kasy oraz sanatoriów współpracujących

(2010 r.), 13.3.1. – ilość rozpatrzonych wniosków o ulgi i umorzenia (lata 2008-2009),
13.3.2. – ilość rozpatrzonych w terminie do 60 dni wniosków o umorzenie nadpłaty (lata 2008-2009).

W badanym okresie Oddział nie prowadził inwestycji związanych z budową lokali biurowych lub zakupem budynku na potrzeby biurowe.

W 2010 r. Oddział posiadał do swej dyspozycji 25 samochodów osobowych. Prezes KRUS wyraził zgodę na dojazdy samochodem służbowym z miejsca zamieszkania do pracy i z powrotem 5 pracownikom w 2008 r., 6 pracownikom w 2009 r. oraz 1 pracownikowi w I półroczu 2011 r. Analiza dokumentacji związanej z ww. świadczeniem dla 6 pracowników w 2009 r. (z września i października) oraz dla 1 pracownika w 2011 r. (z maja i czerwca) wykazała, że udostępnianie samochodów służbowych odbywało się zgodnie z postanowieniami odpowiednich zarządzeń Prezesa KRUS (nr 167 z 12 grudnia 2008 r. i nr 18 z 21 lutego 2011 r.). Umowy z pracownikami oraz lekarzami rzeczoznawcami na jednorazowe użycie samochodu prywatnego do celów służbowych zawierane były na zasadzie odpłatności, według stawek zgodnych z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy (Dz.U. Nr 27, poz. 271 ze zm.).

Najwyższa Izba Kontroli nie wnosi uwag do sposobu zlecania podmiotom zewnętrznym: sprzątania pomieszczeń biurowych, ochrony osób i mienia, konserwacji i napraw maszyn biurowych oraz sprzętu komputerowego, dostaw materiałów biurowych, usług pocztowych, wypłat drogą elektroniczną świadczeń emerytalno-rentowych i krótkoterminowych, doręczania świadczeń emerytalno-rentowych oraz tłumaczenia tekstów z języków obcych. W badanym okresie udzielono 71 zamówień publicznych na podstawie przepisów ustawy z 29 stycznia 2009 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759, ze zm.). W każdym przypadku wybrano ofertę o najniższej cenie, zawarto umowy, a zakres świadczenia wykonawców, wynikający z umowy, był tożsamy ze zobowiązaniami zawartymi w ofertach.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie wnosi o kontynuowanie działań w celu doprowadzenia do osiągnięcia oczekiwanego poziomu mierników skuteczności i efektywności przebiegu procesów działania KRUS.

Stosownie do art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, przysługuje Panu Dyrektorowi prawo zgłoszenia pisemnych umotywowanych zastrzeżeń do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie

w sprawie zawartych w niniejszym wystąpieniu ocen, uwag i wniosku – w terminie 7 dni od daty jego otrzymania.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie – na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK – oczekuje przedstawienia przez Pana Dyrektora, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia, informacji o sposobie wykorzystania uwag i realizacji wniosku oraz o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń termin nadesłania informacji, o której wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały w sprawie ich rozstrzygnięcia, zgodnie z art. 62 ust. 1 ustawy o NIK.

Otrzymują:

1. *Adresat.*
2. *Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny.*
3. *Akta kontroli.*